

MAART 2003
NUMMER 15

In dit nummer

- Actueel overzicht kernbestanden NPB
- Natuurbalans 2003 van start
- Millennium Assessment brengt rapport uit
- Monitoring- en Evaluatie-programma Vitaal Platteland
- Samenwerking Natuurplanbureau vestigingen krijgt steeds meer vorm
- Milieu- en Natuurplanbureau werkt aan Duurzaamheidsverkenning
- NPB en Kenniseenheid Maatschappij in dialoog

Nieuws van het Natuurplanbureau

is een gezamenlijke uitgave van de planbureaupartners: RIVM, WUR, RIKZ en RIZA. De Nieuwsbrief is bedoeld voor planbureau medewerkers en/of geïnteresseerden in planbureauwerk binnen de partnerinstellingen.

Redactie: Bram ten Cate,
NPB – vestiging Wageningen
Postbus 47, 6700 AA Wageningen
Tel. (0317) 47 44 82
E-mail: info@npb-wageningen.nl

Internet: www.natuurplanbureau.nl

Abonnement

Aan- of afmelden voor de Nieuwsbrief kan uitsluitend via bovenstaand mailadres.

Informatie uit deze Nieuwsbrief mag worden overgenomen mits de bron wordt vermeld.

Nummer 16 van de Nieuwsbrief verschijnt in mei 2003

Nieuws van het Natuurplanbureau

Actueel overzicht van kernbestanden Natuurplanbureau

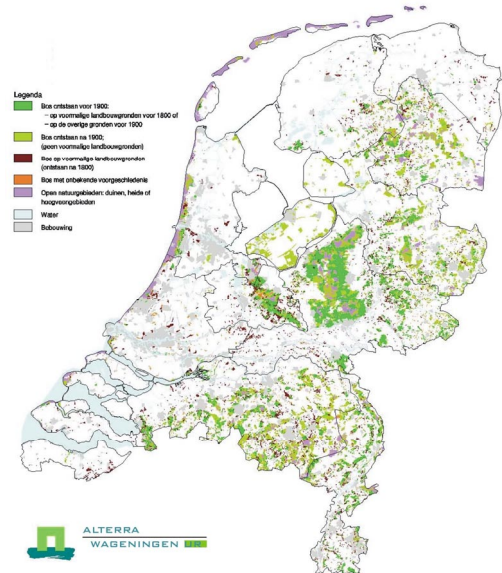
Annette Willems en Bram ten Cate

Voor het Natuurplanbureau is het essentieel te beschikken over kwalitatief goede basisgegevens, modellen en scenario's waaruit beleidsrelevante informatie (graad-meters/indicatoren) kan worden afgeleid. RIVM en Alterra werken samen in het project 'Duurzame Informatie voorziening Natuurplanbureau' (DINO) aan de informatie-infrastructuur voor het Natuurplanbureau (NPB). Een actueel overzicht van ruimtelijke gegevensbestanden is zojuist verschenen in Werkdocument 2002-15.

Meer dan 80 ruimtelijke gegevensbestanden zijn beschreven. Per gegevensbestand is een inhoudelijke beschrijving gegeven en voor een groot deel van de bestanden wordt het kaartbeeld gepresenteerd. De indeling van de totale set van geïdentificeerde gegevensbestanden is afgestemd op de graadmeters zoals die worden gebruikt in de producten van het NPB, zoals de Natuurbalans en het Natuurcompendium.

Het gaat om de volgende domeinen:
Beleidsdomein: gegevensbestanden die gerelateerd zijn aan specifieke

BOSSEN EN NATUURTERREINEN IN NEDERLAND (HISTORISCH)

beleidssectoren en beleidsthema's, te weten de beleidssectoren: Natuur, Groene Ruimte en Recreatie, Landbouw (Ministerie LNV), Milieu, Ruimtelijke Ordening (Ministerie VROM) en Water (Ministerie V&W). Het betreft gegevens over beleidsvorming (doel- en taakstelling, instrumenten) en beleidsuitvoering (doorwerking, prestaties) en deels ook beleidsevaluatie (effecten).

Fysiek domein: gegevensbestanden gerelateerd aan specifieke (onderzoeks)thema's binnen het fysieke domein, te weten: natuur, bos en landschap (perspectief behoud), bodem, water en milieu (perspectief condities), bodem-/landgebruik (perspectief gebruik)

Maatschappelijk domein: gegevensbestanden gerelateerd aan specifieke (onderzoeks)thema's binnen het maatschappelijke domein, waaronder economie (perspectief kosten en baten). Veel gegevensbestanden ontbreken hier nog (nog niet geïnventariseerd of nog niet ontwikkeld).

Basisgegevens: gegevensbestanden die gebruikt worden als 'basis' voor de ontwikkeling van andere typen gegevensbestanden en/of voor de

Agenda

3 april 2003 . Scenariodienken voor de Natuurverkenning. Presentatie door Joke Luttik. Locatie: Alterra, Wageningen
Tijd: 12.00 – 13.00 uur

5 juni 2003 Workshop Pijlers onder Planbureauproducten. Locatie: Alterra, Wageningen. Tijd: 8.45 – 13.30 uur.

analyse, presentatie en visualisatie van onderzoeksgegevens. Dit betreft de volgende thema's: administratieve gebiedsindelingen, topografie, hoogte, aardobservatie en statistiek.

Het overzicht is verschenen als Werkdocument 2002-15 in de Reeks 'Planbureau – werk in uitvoering', getiteld 'Kernbestanden Natuurplanbureau; overzicht van ruimtelijke gegevensbestanden geïnventariseerd voor het Natuurplanbureau' door J.P.M. Willems en A.M. Schmidt. Exemplaren zijn te verkrijgen bij het secretariaat van het Natuurplanbureau te Wageningen (tel: 0317 – 477845 en via de email: info@npb-wageningen.nl). Via de 'DINO Datacatalogus' op het interne gedeelte van de website van het Natuurplanbureau (www.natuurplanbureau.nl) kan een deel van de geïdentificeerde bestanden worden bekeken aan de hand van metadata en een voorbeeldkaartje. Tevens bestaat de mogelijkheid bestanden te downloaden.

Natuurbalans 2003 van start

Joep Dirx

De werkzaamheden aan de Natuurbalans 2003 zijn alweer in volle gang. Het kernteam heeft onlangs de concept geannoteerde inhoudsopgave aan staf en directie van het Milieu- en Natuurplanbureau gepresenteerd.

De Natuurbalans 2003 heeft klimaatverandering als thema. De bedoeling is de effecten die klimaatverandering op natuur en op het natuurbeleid heeft

KERNTeam NATUURBALANS 2003
Maria Witmer (projectleider)
Joep Dirx (plv. projectleider)
Irene Bouwma
Marijke Vonk
Mark van Veen
Remko Rosenboom
Karin Sollart (project secretaris)

te evalueren. Over de precieze invulling van dit onderdeel wordt nog volop gediscussieerd. In ieder geval zal de Natuurbalans een beeld geven van de nu al in de natuur optredende effecten van klimaatverandering en van de effecten die de grootschalige ingrepen in de waterhuishouding – die worden uitgevoerd om de gevolgen van toekomstige klimaatveranderingen op te vangen - op natuur en landschap hebben.

Naast een thema, heeft de Natuurbalans 2003 ook een motto. Dat luidt: **'Van beleid naar uitvoering'**. We willen in de Natuurbalans 2003 aandacht schenken aan de vraag wat al het beleid daadwerkelijk in het veld teweegbrengt.

De Natuurbalans 2003 zal een eerste stap zetten in uitvoeriger thematische studies die het Milieu- en

Foto: Alterra

Natuurplanbureau op het programma heeft staan. Zo wordt een eerste overzicht gegeven van de kosten-effectiviteit van het natuur- en landschapsbeleid en zal worden stilgestaan bij de realisatiemogelijkheden van natuurdoelen met de inzet van particuliere natuurbeheerders, waarbij agrarisch natuurbeheer uiteraard een belangrijke rol speelt.

Het interne concept van de Natuurbalans staat voor april gepland, waarna begin juni het externe concept moet verschijnen. De Natuurbalans 2003 zal in de eerste helft van september aan de Minister van LNV worden aangeboden.

Millennium Assessment brengt rapport uit

Rik Leemans en Henk Simons

De Millennium Ecosystem Assessment (MA) heeft als doel veranderingen in ecosystemen in kaart te brengen, de oorzaken ervan te analyseren en mogelijkheden voor verbeteringen aan te geven. Tijdens een bijeenkomst in februari j.l. van het bestuur van de MA is een eerste rapport becommentarieerd en vastgesteld. In april van dit jaar verschijnt dit rapport bij Island press, Washington – USA.

Bij de MA staat de interactie tussen ecosystemen en de rol die ze spelen voor mens en

maatschappij centraal. Dit gebeurt zowel mondiaal als in verschillende regionale en lokale studies. Zo'n assessment brengt dus veel materiaal en gegevens bij elkaar, analyseert, evalueert en beoordeelt de waarde ervan en maakt een synthese van de bevindingen.

Het eerste rapport gaat over het conceptuele kader van de assessment. Begrippen, concepten en achterliggende theorie worden nader uitgewerkt. Het rapport wordt bondig samengevat, waardoor gebruikers snel inzicht kunnen krijgen in de diverse onderwerpen. De informatie is vooral van belang voor beleidsvoorbereiders,

wetenschappers en geïnteresseerde experts. Het bestuur van de Millennium Ecosystem Assessment bestaat uit vertegenwoordigers van verschillende gebruikers waaronder VN organisaties, internationale conventies, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Meer dan 1500 internationale wetenschappers werken samen aan dit grootste milieuonderzoek aller tijden. Voor Nederland heeft het Milieu- en Natuurplanbureau een belangrijke rol.

Meer informatie over de Millennium Ecosystem Assessment, is te vinden op www.millenniumassessment.org

Monitoring- en Evaluatieprogramma Vitaal Platteland

Harry Dijkstra

De ministers Veerman (LNV) en Kamp (VROM) hebben vorig jaar afgesproken om het PKB (Planologische Kernbeslissing)-deel van het Structuurschema Groene Ruimte 2 te integreren in de Nota Ruimte.

Daarnaast stelt de minister van LNV een 'Nationale Agenda voor een Vitaal Platteland' samen, die is opgebouwd uit een beleidsbrief (visie) en een meerjarenprogramma voor het platteland. Deze agenda omvat de fysiek-ruimtelijke, economische, ecologische en sociaal-culturele aspecten van het plattelandsbeleid en vier beleidsterreinen: landbouw, natuur, recreatie en landschap.

De Directie GRR heeft aan het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) en EC-LNV opdracht gegeven om een projectplan op te stellen voor de opzet van een Monitoring- en Evaluatieprogramma Vitaal Platteland, in de wandeling afgekort tot ME-AVP. Dit plan omvat de volgende deelprojecten:

1. Interactieve beleidsconstructie, ontwikkelen operationele doelen;
2. Informatiebehoefte beleid, eisen gebruikers aan een ME-AVP;
3. Ontwikkelen indicatoren voor zowel prestatie- als effectmonitoring;
4. Gegevensvoorziening;
5. Data-opslag, -verwerking, databeheer;
6. Organisatie, draagvlak, kosten;
7. Opstellen Monitoring- en evaluatieprogramma Vitaal Platteland.

De werkzaamheden worden gecoördineerd door de Projectgroep

Harry Dijkstra is sinds 1 maart 2003 bij het Natuurplanbureau-vestiging Wageningen gedetacheerd. Zijn belangrijkste taak is de ontwikkeling van het ME-AVP. Meer informatie is bij hem te verkrijgen: tel. (0317) 47 43 88; email: harry.dijkstra@wur.nl.

Samenwerking NPB- vestigingen krijgt steeds meer vorm

Onno Knol

Op 1 januari 2003 is team Natuur, Landschap en Biodiversiteit (NLB) formeel van start gegaan bij het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) in Bilthoven. Onder leiding van Leon Braat is dit team samen met het Natuurplanbureau-Wageningen de trekker van de natuurplanbureaufunctie. Samenwerking tussen medewerkers van beide vestigingen krijgt veel aandacht. Zo is in oktober 2002 een teambuildingsdag gehouden in Fort Vechten bij Bunnik. Daar werd niet alleen inhoudelijk gesproken, maar werden de deelnemers door een heuse sergeant "gedrild" in het gezamenlijk bouwen van bruggen.

Op een zonnige winterdag in februari is de integratie verder ter hand genomen. De Wageningse en Bilthovense Natuurplanbureau-medewerkers verzamelden zich op de Stadsbrink in Wageningen, waar gezamenlijk thee werd gedronken - uiteraard in de frisse buitenlucht. Vervolgens stond een foto-puzzeltocht door Wageningen op het programma. In groepen konden we de stadsnatuur en -architectuur van deze kleine "City of Life Sciences" ervaren. Er was zelfs een prijsvraag aan de rondwandeling verbonden, waarbij de analytische- en waarnemingsvermogens danig op de proef werden gesteld. Ook was er al een wijze les ingebakken: met één groep red je het nooit, zelfs bij zo'n schijnbaar simpel project. De in groepen vergaarde informatie (woorden) vormde uiteindelijk een verzameling puzzelstukjes die nog tot een gezamenlijk motto moest worden verenigd. Die opgave kon uiteraard pas afgerond worden in een inspirerende omgeving, in dit geval een café met de naam "De Vrijheid".

Toen alle groepen hun oplossingen combineerden kwam het motto: "*Door het bundelen van onze kennis houden we de natuur in balans*" naar voren. De aanwezigen omarmden dit motto met instemming. Onder het genot van een drankje en enkele heerlijke Mexicaanse gerechten werden de onderlinge banden verder verstevigd. Deze middag heeft daardoor de samenwerking tussen de diverse Natuurplanbureau-medewerkers zeker bevorderd.

ME-AVP, waarin beleidsmedewerkers van LNV, VROM, EC-LNV zitting hebben. Het MNP maakt deel uit van deze projectgroep. EC-LNV heeft het voortouw bij de deelprojecten 1, 2, 6, MNP bij de deelprojecten 3, 4 en 5. Het programma zelf wordt opgesteld door de projectgroep en moet eind 2003 beschikbaar zijn. Bij het opstellen van dit programma wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande graadmeters en indicatoren, en bestaande meetnetten zoals de graadmeters van het MNP, het NEM en het Monitoringsysteem Kwaliteit Groene Ruimte (MKGR).

Milieu- en Natuurplanbureau werkt aan Duurzaamheidsverkenning

Rob Maas

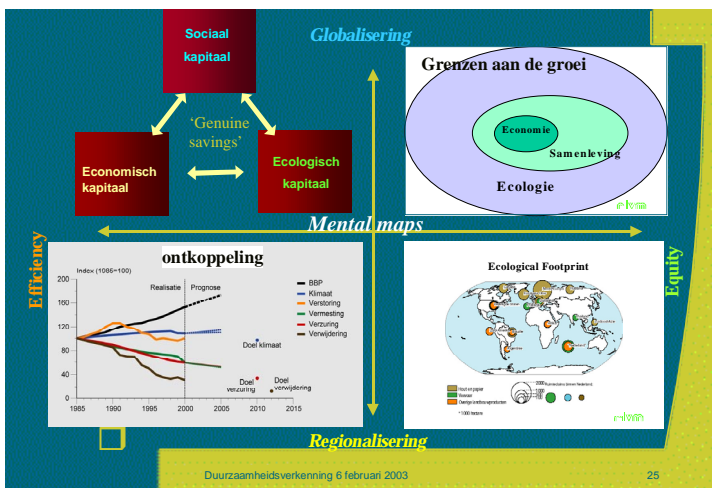
Op verzoek van staatssecretaris Van Geel van VROM stelt het Milieu- en Natuurplanbureau een Duurzaamheidsverkenning op. Deze verkenning moet de te maken beleidskeuzen bij het uitwerken van een nationale

duurzaamheidsstrategie ondersteunen. Belangrijke thema's hierbij zijn: voedselvoorziening (inclusief internationale handel en biodiversiteit), energie en verkeer, en migratie en verstedelijking.

Het Rijk vat duurzame ontwikkeling op als een evenwichtige keuze tussen economische, ecologische en sociale belangen, waarbij ook de belangen van toekomstige generaties en van het buitenland meegewogen worden. Bij strategische beleidskeuzen in het 'hier en nu' is het dan ook gewenst voor alle domeinen de mogelijke consequenties te verkennen voor 'elders en later'. 'Duurzame' keuzen brengen de continuïteit van economische, sociale en ecologische functies (of bestaans kwaliteiten) niet in gevaar, noch in eigen land, noch elders in de wereld.

De Duurzaamheidsverkenning zal ook door de andere planbureaus en de wetenschappelijke wereld onderschreven moeten worden. Waar overeenstemming onmogelijk lijkt, zullen we de verschillen van inzicht (ofwel de wetenschappelijke

➤ verschillende probleempercepties, inschatting van risico's en toekomstverwachtingen;

➤ verschillen in het belang dat men hecht aan de het verminderen van de kwetsbaarheid van het economisch, maatschappelijk en

ecologisch systeem, in eigen land en elders.

oplevert van de kansen en afbreukrisico's van verschillende beleidsalternatieven en dat we waar mogelijk een aantal robuuste (nationale en/of Europese) beleidskeuzen kunnen identificeren. Ten slotte zal de Verkenning indicatoren voorstellen die relevant worden geacht door de verschillende belangengroepen bij het monitoren van duurzame ontwikkelingstrends en het beoordelen van (rijks-) overheidsplannen.

Inmiddels is de geannoteerde inhoudsopgave van de Duurzaamheidsverkenning goedgekeurd binnen het MNP. We zijn nu begonnen aan de verdere concretisering. De verkenning zal eind 2003 verschijnen.

onzekerheden) expliciteren. Bij het beoordelen van de keuzen en dilemma's die zich op de thema's voordoen, gaan we zonnig in op:

➤ verschillen in wetenschappelijke inzichten omtrent de werking van het economisch, maatschappelijk en ecologisch systeem;

We verwachten dat de Duurzaamheidsverkenning een bijdrage levert aan de identificatie van (breed gedragen) duurzaamheidsproblemen. Verder denken we dat de genoemde thema's een analyse

Natuurplanbureau en Kenniseenheid Maatschappij in dialoog

Tanja de Koeijer en Hans Leneman

Onderzoekers van de Kennis-eenheid Maatschappij en van het Natuurplanbureau zijn op 20 februari j.l. tijdens een workshop met elkaar in dialoog geweest. Centraal thema was welke onderzoeksvragen voor het Natuurplanbureau relevant zijn in 2004 om in 2005 de (wettelijke) producten te kunnen maken.

Het Natuurplanbureau (NPB) heeft de wettelijke taak om de politieke besluitvorming over natuur en landschap in Nederland met kennis te ondersteunen. De achterliggende gedachte daarbij is, dat met wetenschappelijke kennis de kwaliteit van deze besluitvorming kan worden vergroot. Daarom werkt het NPB aan een kennisbasis om de benodigde kennis paraat te

hebben voor zowel de wettelijke producten, als de Natuurbalans en de Natuurverkenning als ook voor ad hoc vragen. Deze kennisbasis wordt ontwikkeld in het onderbouwend onderzoek. In een tiental DLO-programma's is budget

gereserveerd voor projecten die specifiek bijdragen aan de benodigde kennis voor het NPB.

Onder leiding van George Beers van het LEI zijn tijdens de workshop de volgende stappen doorlopen:

➤ Vooraf had het NPB de belangrijkste producten die het NPB tot 2006 moet opleveren geïnventariseerd. Tevens zijn de belangrijkste

kennisvragen geformuleerd. Tijdens de workshop zijn de producten nagelopen zodat voor ieder duidelijk was wat deze inhielden en is nagegaan in hoeverre er kennisvragen ontbraken.

➤ De volgende stap bestond uit het formuleren van de onderzoeksvragen per product uitgaande van de kennisvragen. Dit leverde een groot aantal vragen op die aan het eind van de stap ook voor een groot deel zijn geclusterd door de deelnemers zelf.

➤ Daarna kwam het echte werk voor de onderzoekers, te weten het formuleren van projectideeën. Het ging daarbij onder andere om een

titel en een omschrijving van het probleem en de aanpak. Ook is een eerste indicatie van het benodigde budget gegeven.

➤ Als laatste stap konden de deelnemers nog eens langs de oogst van de middag gaan en mochten ze maximaal vijf geformuleerde projectideeën prioriteren. Het resultaat van de middag waren veel onderzoeksvragen en ruim 30 projectideeën. Daarnaast was er door de informele opzet van de middag alle gelegenheid voor de onderzoekers van de kenniseenheid Maatschappij en van het Natuurplanbureau om met elkaar van gedachten te wisselen over de te stellen onderzoeksvragen en de te ontwikkelen projecten. Het was duidelijk een erg geslaagde workshop, zeker voor herhaling vatbaar bij de volgende ronde van vraagarticulatie in het voorjaar van 2004.

De resultaten van de workshop worden in maart uitgewerkt. Geïnteresseerden kunnen een verslag opvragen bij t.j.dekoeijer@lei.wag-ur.nl.

Foto: Alterra

